

Osnovna šola Lava

NEZNANCI NA OMREŽJIH – SNAPCHAT

Raziskovalna naloga

Področje: filozofija in sociologija

Avtorici:

Lara Pušnik, 8. a

Teja Štingel, 8. a

Mentorica:

Melita Čeh, dipl. vzg.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2024

Osnovna šola Lava

NEZNANCI NA OMREŽJIH – SNAPCHAT

Raziskovalna naloga

Področje: filozofija in sociologija

Avtorici:

Lara Pušnik, 8. a

Teja Štingel, 8. a

Mentorica:

Melita Čeh, dipl. vzg.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2024

KAZALO VSEBINE

1. POVZETEK	1
2. ZAHVALA.....	2
3. UVOD	3
3.1 CILJ RAZISKOVALNE NALOGE.....	3
3.2 HIPOTEZE	3
3.3 METODE DELA	3
3.3.1 METODA DELA Z VIRI IN LITERATURO	4
3.3.2 METODA EKSPERIMENTIRANJA.....	4
3.3.3 METODA ANKETIRANJA	4
3.3.4 METODA INTERVJUJA.....	4
3.3.5 METODA OBDELAVE PODATKOV.....	5
4. TEORETIČNI DEL.....	5
4.1 ZGODOVINA SPLETNE APLIKACIJE SNAPCHAT.....	5
4.2 SNAPCHAT DANES	7
4.3 SNAPCHAT IN TVEGANJA.....	8
4.4 NEZNANCI NA OMREŽJIH	9
5. EMPIRIČNI DEL.....	10
5.1 ANALIZA ANKET	10
5.1.1 STATISTIČNI PODATKI ANKETIRANCEV	11
5.2 EKSPERIMENT NA SNAPCHATU	19
5.2.1 REZULTATI EKSPERIMENTA	19
5.3 INTERVJU S POLICIJO	22
5.4 INTERVJU S SVETOVALNO DELAVKO	23
5.5 REZULTATI IN RAZPRAVA.....	23
6. ZAKLJUČEK	26
7. VIRI IN LITERATURA	27
7.1 KNJIŽNI IN SPLETNI VIRI.....	27
7.2 VIRI SLIK	27
8. PRILOGE	28
8.1 PRILOGA 1.....	28
8.2 PRILOGA 2.....	32
9. IZJAVA.....	34

SEZNAM SLIK, PREGLEDNIC IN GRAFOV

Seznam preglednic in grafov

TABELA IN GRAF 1: SPOL ANKETIRANCEV.....	11
TABELA IN GRAF 2: RAZRED, KI GA OBISKUJEJO ANKETIRANCI.....	11
TABELA IN GRAF 3: ALI IMAJO PAMETNI TELEFON?	11
TABELA IN GRAF 4: ALI UPORABLJAJO DRUŽABNO OMREŽJE SNAPCHAT?	12
TABELA IN GRAF 5: S KOLIKO LJUDMI SE VSAKODNEVNO AKTIVNO POGOVARJAJO?.....	12
TABELA IN GRAF 6: ALI POZNAŠ VSE, KI JIH IMAŠ DODANE NA SNAPCHATU?	13
TABELA IN GRAF 7: KOLIKO AKTIVNIH "PRIJATELJEV" NE POZNAŠ?	13
TABELA IN GRAF 8: ALI SI JIH TI DODAL?.....	14
TABELA IN GRAF 9: ALI IMAJO KATEREGA OD NEZNANCEV DODANEGA TUDI VAŠI PRIJATELJI?	14
TABELA IN GRAF 10: ALI VAŠI STARŠI VEDO ZA VAŠE NEZNANCE/"PRIJATELJE" NA SNAPCHATU?	15
TABELA IN GRAF 11: ALI SI KDAJ IMEL SLABO IZKUŠNJO Z NEZNANCEM NA SNAPCHATU (TUDI ČE GA NISI DODAL)?	15
TABELA IN GRAF 12: KAKŠNE VRSTE SLABO IZKUŠNJO?	16
TABELA IN GRAF 13: KAKO SI REŠIL TA PROBLEM?	16
TABELA IN GRAF 14: ALI KLJUB SLABI IZKUŠNJI ŠE VEDNO UPORABLJAŠ SNAPCHAT?	17
TABELA IN GRAF 15: ALI SI ŽE KDAJ SLIŠAL ZA PRIMER GROŽNJE NEZNANCA NA SNAPCHATU?	17

Seznam slik

SLIKA 1: SNAPCHAT LOGOTIP.....	5
SLIKA 2: USTANOVITELJI SNAPCHATA, Z LEVE PROTI DESNI: EVAN SPIEGEL, REGGIE BROWN IN BOBBY MURPHY	6
SLIKA 3 IN 4: SLIKI PSA S FILTRI IN DODATKI (SLIKANO S POMOČJO SNAPCHATA)	8

1. POVZETEK

V raziskovalni nalogi z naslovom Neznanci na omrežjih – Snapchat sva želeli ugotoviti, koliko je neznancev na omrežjih med najinimi vrstniki. V ta namen sva izdelali anketo in jo poslali učencem naše osnovne šole. S pomočjo ankete, na katero so odgovarjali učenci od 4. do 9. razreda, sva prišli do zelo zanimivih podatkov, ki so nama pomagali pri nadaljnjem pisanju in raziskovanju. Ker sva zadevo želeli raziskati še globlje, sva sami ustvari profil, s katerim sva opravili mesečni eksperiment. S tem eksperimentom sva želeli sami ugotoviti, koliko neznancev v določenem času pošlje prošnjo za "prijateljstvo" na ženski in koliko na moški profil. Tudi tukaj so bili rezultati presenetljivi in osupljivi.

Opravili sva intervju z gospo Natašo Mojškerc, našo šolsko svetovalno delavko in gospodom Milanom Vogrincem, ki je vodja Oddelka za splošno kriminaliteto Sektorja kriminalistične policije PU Celje. Oba sta nama podala informacije, ki so naju izjemno presenetile.

Pri pisanju raziskovalne naloge sva vedeli, da bova naleteli na teme, ki so pereče in aktualne, vendar sva med pisanjem raziskovalne naloge pridobili nekaj dejstev, ki so nama še bolj odprla oči in opozorili na to, da neznancem na omrežjih res ni vredno zaupati.

Ključne besede: neznanci, omrežje, Snapchat, spletno nasilje.

ABSTRACT

In the research paper entitled Strangers on Networks – Snapchat, we wanted to determine how many strangers are on networks among our peers. Therefore, we created a survey and sent it to the students of our school. With this survey, answered by pupils from grades 4 to 9, we came up with interesting data that helped us in further writing and research. To deepen our study, we created a profile to conduct a monthly experiment. With this experiment, we wanted to see how many strangers send a "friend request" to a female profile and how many to a male profile. The results were surprising and astounding.

We also interviewed our counsellor, Mrs. Nataša Mojšekrc and Mr. Milan Vogrinec, the head of the General Crime Department of the Criminal Police Department of the PU Celje, who told us many things that surprised us immensely.

When writing the research paper, we knew that we would come across pressing and current topics, but during writing, we gained some facts that opened our eyes even more and warned us that strangers on networks are really not to be trusted.

Keywords: strangers, network, Snapchat, cyberbullying.

2. ZAHVALA

Najprej bi se radi zahvalili ena drugi, saj sva si stali ob strani ter si pomagali med pisanjem in raziskovanjem. Nato bi se zahvalili najini mentorici, gospe Meliti Čeh za vso pomoč, vztrajnost in podporo. Zahvalili bi se tudi lektorici, gospe Lauri Čater, naši koordinatorki, gospe Vanji Ocvirk ter naši ravnateljici, gospe Marijani Kolenko. Posebno zahvalo namenjava naši svetovalni delavki, gospe Nataši Mojškerc ter gospodu Milanu Vogrincu, vodji Oddelka za splošno kriminaliteto Sektorja kriminalistične policije PU Celje, da sta si vzela čas in nama odgovorila na zastavljena vprašanja. Hvala tudi vsem vam, ki ste nama pomagali pri anketi in najinemu eksperimentu.

3. UVOD

O družabnih omrežjih sva že prej vedeli zelo veliko, predvsem o tem, kako so lahko nevarna. Eno od teh omrežij je Snapchat, ki najstnikom ponuja, da se lahko pogovarjajo skoraj s komerkoli si želijo. V veliko primerih je ta funkcija odlična, ampak ko pride do neznancev, moramo biti zelo previdni. Pogosto se najstniki ne zavedamo, kako nevarni so lahko nekateri ljudje za ekrani.

Ker se zavedava, da je za našo varnost treba veliko narediti, sva se odločili, da drugim pomagava s tem, da narediva to raziskovalno nalogo. Upava, da bova z nalogo, tako pri mladih kot pri starejših, vzbudili zanimanje za pomembnost znanj o družabnih omrežjih in neznancih na njih.

Pri pisanju raziskovalne naloge sva se osredotočili na družabno omrežje Snapchat. Zelo naju je zanimalo, koliko ljudi sploh doda neznance, in ali jih neznanci dodajo nazaj. V ta namen sva anketirali učence na najini šoli in naredili eksperiment na Snapchatu. Ker pa veva, da je tudi veliko medvrstniškega nasilja in nadlegovanja na tej aplikaciji, sva opravili intervju z našo svetovalno delavko in vodjo Oddelka za splošno kriminaliteto Sektorja kriminalistične policije PU Celje. Oba intervjuja sta bila zelo zanimiva in produktivna, podatki, ki sva jih dobili, pa so naju osupnili.

3.1 CILJ RAZISKOVALNE NALOGE

Z raziskovalno nalogo sva želeli ugotoviti, koliko najinih vrstnikov sprejema neznance na družabnem omrežju Snapchat, koliko je med najinimi vrstniki spletnega nasilja s strani teh neznancev in na kakšen način se tem otrokom pomaga.

3.2 HIPOTEZE

Ob začetku raziskovalne naloge sva postavili štiri hipoteze, ki sva jih z vsemi dejavnostmi potrdili ali ovrgli:

H1: Na aplikaciji Snapchat ljudje pogosto dodajajo neznane profile.

H2: Ženski profil na aplikaciji Snapchat bo večkrat dodan kot moški.

H3: Ko pride do daljšega časovnega stika (na aplikaciji Snapchat), neznanec pogosto začne z izsiljevanjem ali spletnim nasiljem.

H4: Neznanci bodo želeli gole fotografije.

3.3 METODE DELA

Pri raziskovalnem delu sva se odločili za naslednje metode dela:

- metoda dela z viri in literaturo,
- metoda eksperimentiranja,
- metoda anketiranja,
- metoda intervjuja,
- metoda obdelave podatkov.

3.3.1 METODA DELA Z VIRI IN LITERATURO

Raziskovalno nalogo sva začeli z metodo dela z viri in literaturo. Pri izbiri literature sva si pomagali s knjižnico, spletom ter različnimi članki in brošurami. Pri tem sva se držali načela, da sva literaturo iskali pri zanesljivih virih (knjigah in internetnih straneh) in ne pri nezanesljivih člankih ali nezanesljivih spletnih straneh.

3.3.2 METODA EKSPERIMENTIRANJA

Pri metodi eksperimentiranja sva uporabili eksperiment na socialnem omrežju Snapchat. Kreirali sva dva računa, s katerima sva želeli dokazati prisotnost neznancev na internetu oz. spletni aplikaciji Snapchat. S tema računoma sva želeli ugotoviti, koliko neznancev v enem mesecu kontaktira oz. na listo prijateljev doda druge, ki jih ne pozna, kako z njimi komunicira in kaj od njih pričakuje ter kolikšna je morebitna številna razlika teh "prijateljev" med ženskim in moškim profilom.

3.3.3 METODA ANKETIRANJA

Ker je tema, o kateri piševa v raziskovalni nalogi v tem času zelo aktualna in se z njo vsakodnevno srečujejo tako mladi kot starejši, sva uporabili metodo anketiranja. Anketirali sva učence Osnovne šole Lava. Za anketiranje učencev sva si pomagali s spletno aplikacijo 1ka. Pripravili sva vprašalnike, ki sva jih ločili glede na to, ali učenci uporabljajo aplikacijo Snapchat ali ne, in na to, ali so imeli kakšne neprijetne izkušnje oz. stik z neznancem na Snapchatu ali ne. Anketa je bila anonimna, vprašanja so bila zaprtega in odprtega tipa. Poslali sva jo v 15 razredov, učencem od 4. do 9. razreda, kar je skupaj 324 učencev.

3.3.4 METODA INTERVJUJA

Opravili sva dva intervjuja. Prvega z gospo Natašo Mojškerc, šolsko svetovalno delavko Osnovne šole Lava in z gospodom Milanom Vogrincem, ki je vodja Oddelka

za splošno kriminaliteto Sektorja kriminalistične policije PU Celje. Predvsem sva s to metodo želeli izvedeti, koliko je spletnega nasilja med najinimi vrstniki ter ali to nasilje izstopa na spletni aplikaciji Snapchat.

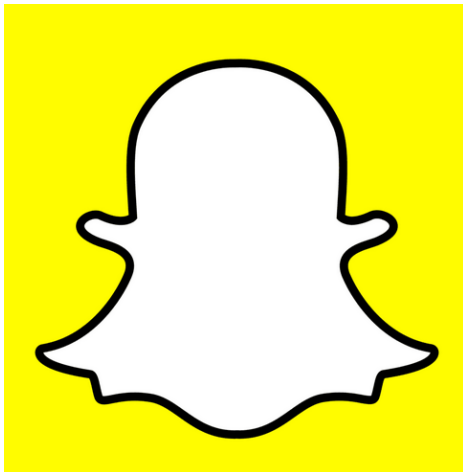
3.3.5 METODA OBDELAVE PODATKOV

Podatke, pridobljene s pomočjo anket, sva pregledali in natančno obdelali. Za obdelavo podatkov sva uporabili program Microsoft Excel, podatke pa sva prikazali grafično in tabelarično. Vse pridobljene podatke sva tudi opisali.

4. TEORETIČNI DEL

Snapchat je danes vse bolj priljubljena aplikacija med mladimi in starejšimi. Je aplikacija, s pomočjo katere se lahko pogovarjaš s prijatelji ter jim, če želiš, pošiljaš tudi slike, ki po določenem času izginejo oz. niso vidne nikomur. No, izginile naj bi, vsaj na aplikaciji, vendar vemo, da kar je enkrat na spletnem omrežju, ostane za vedno na spletnem omrežju.

V teoretičnem delu bova najprej predstavili spletno aplikacijo Snapchat, njeno zgodovino in kako je s Snapchatom danes. Dotaknili pa se bova tudi teme, ki je dandanes vedno bolj aktualna, in sicer bova razpravljali o neznancih, ki prežijo na spletnem omrežju, predvsem na Snapchatu.

Slika 1: Snapchat logotip

4.1 ZGODOVINA SPLETNE APLIKACIJE SNAPCHAT

Zgodovina spletne aplikacije Snapchat se začne s tremi prijatelji, Evanom Spiegelom, Reggieom Brownom in Bobbyjem Murphyjem. Evan je imel željo kreirati spletne strani,

Reggie je imel idejo za aplikacijo, Bobby pa je bil dober v kodiranju. Skupaj so izdelali Snapchat (Gallagher, 2019) in s tem omogočili povezovanje ljudi preko nove spletne aplikacije, ki je danes zelo popularna, sploh med mlajšo populacijo.

Slika 2: Ustanovitelji Snapchata, z leve proti desni: Evan Spiegel, Reggie Brown in Bobby Murphy

Avtor Gallagher (2019) v svoji knjigi navaja, da so se Evan, Reggie in Bobby spoznali na Stanford Univerzi v Združenih državah Amerike. Evan je študiral računalniško oblikovanje, Reggie angleščino, Bobby pa matematiko in računalništvo. Nekega dne se je Reggieju posvetila ideja, da bi kreiral spletno mesto na družabnem omrežju, kjer bi lahko pošiljali "izginjajoče fotografije". To idejo je predložil Evanu, ki mu je bila takoj všeč. Rekel je celo, da je to ideja za milijon dolarjev. Evanu je bila Reggijeva zamisel všeč, ker se je razlikovala od ostalih socialnih medijev, pri katerih so sporočila in slike "ostale" na internetu, njegova zamisel pa je bila drugačna, nova. K sodelovanju sta povabila Bobbya, ki je napisal program za Snapchat. In tako se je začelo njihovo sodelovanje.

Sprva so aplikaciji naredili ime Picaboo, po igrici z enakim imenom. Picaboo je bila prvotno spletna stran, vendar so jo hitro spremenili v aplikacijo, saj so želeli, da bi bila dostopna več ljudem oz. njihovim vrstnikom. Aplikacija je izšla julija 2011 in je bila vrstnikom takoj všeč. Edina težava je bila v tem, da so jo lahko uporabljali le lastniki mobilnih telefonov znamke Apple, iPhonov. Aplikacija se je med uporabniki dobro uporabljala in je bila priljubljena. Težava pa se je pojavila glede imena, saj je to ime že bilo zasedeno. Zato se je septembra 2011 Picaboo preimenoval v Snapchat (Gallagher, 2019).

Avtor Gallagher (2019) navaja, da se je v tem času zgodila velika prelomnica. Prijatelji so se med seboj sprli in Reggie ni bil več član ustanovitvene ekipe. Evan in Bobby sta

nadaljevala karierno pot in do novembra 2011 je imelo že 1000 uporabnikov nameščeno aplikacijo Snapchat. Vendar to za njiju ni bilo dovolj, želela sta še več. Začela sta z ustnim oglaševanjem svoje aplikacije. Evan je vsem, ki jih je srečal na univerzi, ulici, trgovini itd. pokazal novost, jim razložil, kako deluje in zakaj je posebna – nič ni trajno. Naporno delo se je obrestovalo, saj sta kmalu imela že 20.000 sledilcev. Večinoma so bili to univerzitetni študentje, ki jim je bila zamisel o tem, da se fotografije ne shranijo nikjer, zelo všeč. Prav tako so bili navdušeni, ker so lahko med seboj pošiljali zabavne in smešne fotografije.

Aprila 2012 je aplikacijo Snapchat uporabljalo že 100.000 uporabnikov, do poletja 2012 pa se je ta številka dvignila kar do enega milijona. Snapchat je postal tako popularen, da ga je želel kupiti ustanovitelj spletne aplikacije Facebook za 1 milijon dolarjev, vendar sta Evan in Bobby ponudbo odločno zavrnila in pot nadaljevala samostojno. Ta odločitev se jima obrestuje še danes, saj Snapchat velja za eno uspešnejših in priljubljenih mobilnih aplikacij na svetu (Gallagher, 2019).

4.2 SNAPCHAT DANES

Snap pomeni slikati, chat pomeni pogovarjati se (Gallagher, 2019).

Danes vsak dan aplikacijo Snapchat uporablja več kot sto milijonov aktivnih uporabnikov. Statistike kažejo, da bo v letu 2024 več kot 500 milijonov uporabnikov aplikacijo uporabljalo mesečno, kar je 10,1 % vseh internetnih uporabnikov (Jo Dixon, 2024).

»Sporočilu, ki ga prejmemo ali pošljemo prijatelju, se v Snapchatovem žargonu reče snap – gre za ameriški slengovski izraz za hitro posneto fotografijo. Posebnost sporočanja z aplikacijo Snapchat je, da je ogledovanje prejetih sporočil omejeno. Ko sporočilo odpremo, se vklopi štoparica in začne odšteti čas. Ko se izteče, si sporočila ne moremo več ogledati. Izjema je posebna vrsta sporočila (story ali zgodba), ki si jo lahko v 24 urah ogledamo poljubno pogosto. Snapchata se že od izida prve različice leta 2011 drži stereotip, da gre za igračo za mlajše uporabnike. To je delno res, saj je več kot polovica njegovih uporabnikov mlajših od 24 let. Glavni razlogi za to so preprostost, neposrednost in zabavnost aplikacije – uporabnik mora za pošiljanje sporočil poznati tri gumbe, fotografije in videoposnetke pa lahko opremi z zabavnimi napisi in sličicami.« (Tomšič, 2016).

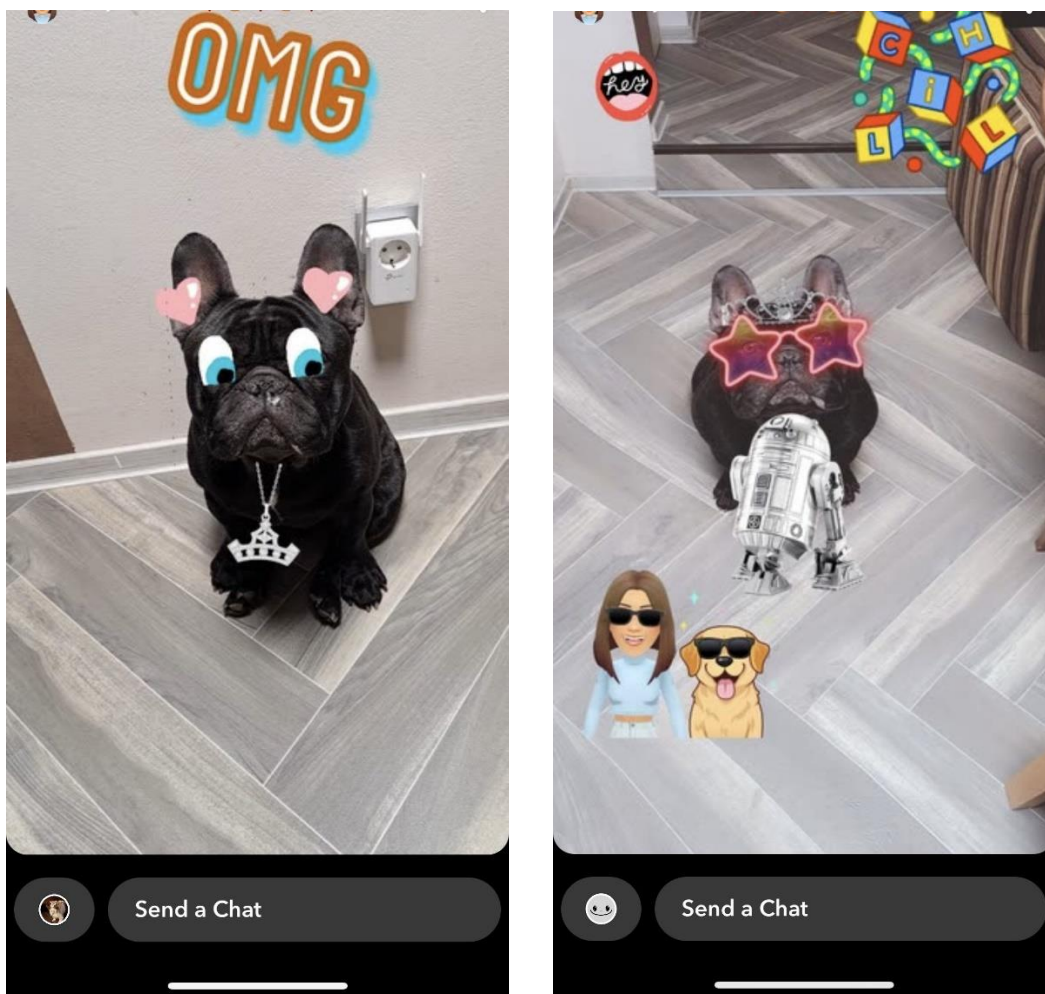
Največja posebnost aplikacije pa je v tem, da slike, ki jih pošljamo, po določenem časovnem obdobju izginejo. Vendar to še ne pomeni, da fotografij prejemnik ne more pridobiti in shraniti (Safe.si).

»Snapchat je zelo preprost način, da drugim svoje življenje približamo hitreje in bolj intimno kot s katerikoli drugim medijem. Digitalno prijateljevanje je s Snapchatom lažje kot z drugimi družbenimi omrežji ali aplikacijami, saj

uporabnikom omogoča vpogled v dogajanje okrog sebe z dvema, tremi pritiski na zaslon pametnega telefona.« (Tomšič, 2016).

Torej, iz zgoraj naštetih razlogov, zakaj je Snapchat tako zanimiv in popularen, je med vsemi najbrž najljubša minljivost podatkov. Vsem nam je zanimivo in dobrodošlo, da se stvari na spletu ne shranjujejo, ter da jih ne moreš deliti z drugimi oz. posredovati naprej.

Za uporabnike so zanimivi tudi vsi filtri in dodatki, ki jih lahko vključimo v slike ali videoposnetke. Na takšen način se lahko hitro spremenimo npr. v mačko, okoli nas letijo srčki, naša ušesa pa so videti kot škratkovala.

Slika 3 in 4: Slike psa s filtri in dodatki (slikano s pomočjo Snapchata).

4.3 SNAPCHAT IN TVEGANJA

Kot poudarjajo na spletnem portalu Safe.si, je uporabnikom všeč spontanost in občutek druženja, ki ne pušča digitalnih sledi, kar lahko da lažjen občutek varnosti. Veliko uporabnikov tako meni, da je varno preko Snapchata pošiljati karkoli, ker videoposnetki in slike izginejo po določenem časovnem obdobju. Pri tem se je

potrebno zavedati, da lahko tisti ki je prejel sliko, naredi posnetek zaslona in na tak način shrani ter tudi razširi fotografijo.

»Snapchat je sicer pripomogel k varnosti tako, da pošiljatelj vedno prejme obvestilo, če je nekdo naredil posnetek zaslona njegove fotografije, a se je tudi temu mogoče izogniti, tako da se preprosto uporabi drug telefon, s katerim se slika fotografijo, ali pa posebne namenske aplikacije. V nobenem primeru fotografija, ki jo pošljemo prek Snapchata ni popolnoma varna in zasebna! Prav tako so tudi na Snapchatu pokvarjene osebe, ki se skušajo povezati z nič hudega slutečim najstnikom, da bi izkoristili ali celo pridobili občutljive podatke, ki jih je mogoče uporabiti za izsiljevanje.« (Safe.si)

Za preprečitev tveganja so na Safe.si objavili nekaj nasvetov:

- Najbolje je, da samo našim prijateljem (ljude, ki smo jih dodali), dovolimo, da si lahko ogledajo naše fotografije in videoposnetke, zgodbe (stories).
- Naključne uporabnike, ki so nas dodali na seznam prijateljev, kljub temu da jih sploh ne poznamo ali nimamo pojma, kako so našli naše uporabniško ime, lahko odstranimo ali blokiramo. Najbolje je, da imajo dostop do nas samo tisti, ki jih poznamo tudi osebno.
- Pazimo na obvestila o tem, če je kdo naredil posnetek zaslona naše fotografije. Če smo si s to osebo blizu, se z njo takoj pogovorimo, če pa ne gre za tako bližnjega prijatelja, je z njim najbolje prekiniti stik preko Snapchata, ker ni nujno, da so njegovi nameni dobri.
- Svojega uporabniškega imena ne delimo javno, z vsemi. Nekateri uporabniki radi delijo svoje uporabniško ime prek Facebooka ali Twitterja, da bi jih drugi dodali na seznam prijateljev. Pri tem se moramo zavedati, da nas lahko na seznam prijateljev doda kdorkoli, med katerimi so lahko tudi osebe, ki v resnici niso to, za kar se izdajajo.
- Ne pošiljajmo kočljivih in neprimernih fotografij nikomur! Ne glede na to, kako osebi zaupamo, lahko fotografija zaide v napačne roke in se hitro razširi.

4.4 NEZNANCI NA OMREŽJIH

Pogovor na omrežju je zelo priljubljen način komuniciranja. Uporaba socialnih omrežij je anonimna, zato si v virtualnem svetu marsikdo, predvsem pa mlajši uporabniki, dovolijo več, kakor bi si v realnem svetu, kjer si s sogovornikom gledajo iz oči v oči (Kovačič, Žavbi, Dolenc, Božič, Zupanič, Šterk in Jerman Kuželički, 2008).

Avtorji (Kovačič idr., 2008) v nadaljevanju opozarjajo, da bi otroke bilo potrebno naučiti, da med spletnim klepetanjem ne smejo izdajati osebnih informacij. Če jih med klepetanjem nekdo nadleguje, na takšna sporočila ne odgovarjajo, ampak takoj zapustijo klepetalnico in poiščejo pomoč pri odrasli osebi, ki ji zaupajo.

Velikokrat se zgodi, da nam neznanci na Snapchatu pošljejo prošnjo za prijateljstvo. Te prošnje je najbolje ignorirati ali celo blokirati, saj nikoli ne vemo, kaj neznanci na omrežjih od nas želijo in kdo se na drugi strani ekrana dejansko skriva. Po navadi se prav te osebe izdajajo z lažnimi podatki, ki so prilagojeni tistim, katere želijo oškodovati. Velikokrat želijo takšni ljudje oz. "goljufi" (si-cert, 2019) preko spleta, brez veliko truda pobrati denar prestrašenim žrtvam. Žrtev tako preko družabnih omrežij speljejo v pogovor in jo prepriča, da se slika ali posname, v veliko primerih tudi gola. Temu načinu izsiljevanja rečemo sextortion (si-cert, 2019). Prav tam opozarjajo na to, da goljufi iščejo primerne žrtve na spletu in manipulirajo s posnetki (večinoma mladih žensk) ter zahtevajo plačilo.

Zato moramo biti pri vseh socialnih omrežjih zelo previdni, koga dodajamo v skupino naših prijateljev, ker se nam lahko zelo hitro zgodi, da se bo lep in miren pogovor hitro obrnil v našo nočno moro.

5. EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu bova najprej analizirali anketo ter podali rezultate. V nadaljevanju bova opisali eksperiment, ki sva ga opravili ter podali najina opažanja. Na koncu pa bova potrdili oz. zavrgli najine hipoteze in opredelili, ali je bil cilj raziskovalne naloge dosežen.

5.1 ANALIZA ANKET

Eden izmed načinov, ki sva ga uporabili za pridobitev rezultatov za najino raziskovalno nalogo je anketiranje. Izvedli sva ga s pomočjo spletne aplikacije 1ka. Za anketo sva se osredotočili na Osnovno šolo Lava. Za sodelovanje sva prosili 15 razredov razredne in predmetne stopnje. Vprašanja so bila kratka, razumljiva, odprtega in zaprtega tipa ter anonimna.

Za izpolnitev ankete sva prosili 324 učencev od 4. do 9. razreda. Anketo je do 22. 2. 2024 izpolnilo 189 učencev, kar je 58,33 % vseh anketirancev.

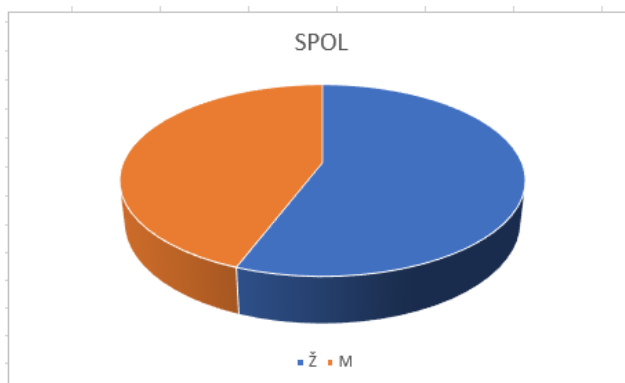
Rezultati, ki sva jih dobili z anketo so bili presenetljivi, saj nisva vedeli, da je tudi med najinimi vrstniki toliko tistih, ki so z neznanci na Snapchatu imeli slabe izkušnje. Vsi rezultati so analizirani v nadaljevanju raziskovalne naloge.

5.1.1 STATISTIČNI PODATKI ANKETIRANCEV

- Spol

SPOL	Število	%
Ž	104	55,03
M	85	44,97
SKUPAJ	189	100

Tabela in graf 1: Spol anketirancev.

Anketiranih je bilo 189 učencev, od tega 104 deklic (55,03 %) in 85 dečkov (44,97 %).

- Razred, ki ga obiskujejo

RAZRED	Število	%
4.	1	0,53
5.	54	28,57
6.	31	16,40
7.	39	20,63
8.	34	17,99
9.	30	15,87
SKUPAJ	189	100,00

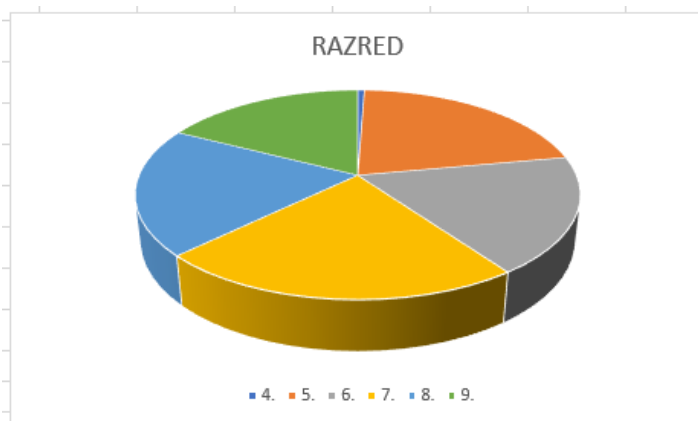

Tabela in graf 2: Razred, ki ga obiskujejo anketiranci.

Anketirali sva učence od 4. do 9. razreda. Od tega je anketo v 4. razredu opravil samo en učenec/učenka (0,53 %), v 5. razredu je anketo rešilo 54 učencev (28,57 %), v 6. razredu 31 učencev (16,40 %), v 7. razredu 39 učencev (20,63 %), v 8. razredu 34 učencev (17,99 %) in v 9. razredu 30 učencev (15,87 %).

- Ali imajo pametni telefon?

PAMETNI TELEFON	Število	%
DA	178	94,18
NE	11	5,82
SKUPAJ	189	100

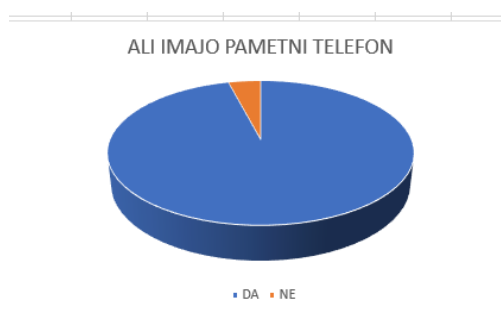

Tabela in graf 3: Ali imajo pametni telefon?

Na vprašanje, ali imajo pametni telefon, je kar 178 učencev odgovorilo z da, kar predstavlja 94,18 % vseh vprašanih, le 11 učencev (5,82 %) je odgovorilo, da pametnega telefona nimajo.

- Ali uporabljajo družabno omrežje Snapchat?

UPORABA SNAPCHATA	Število	%
DA	130	68,78
NE	59	31,22
SKUPAJ	189	100

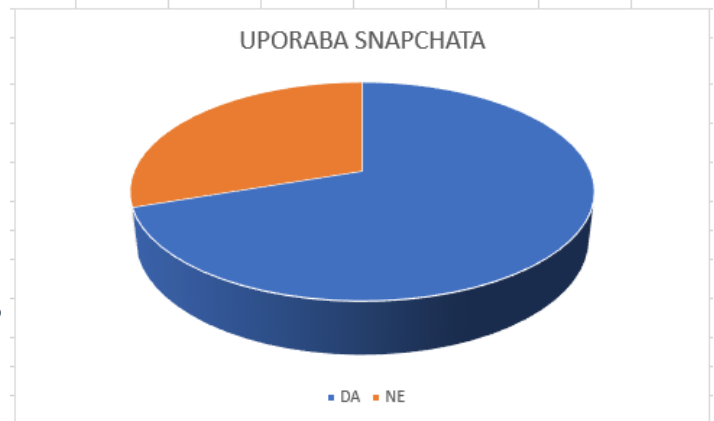

Tabela in graf 4: Ali uporabljajo družabno omrežje Snapchat?

Med anketiranimi učenci je od skupno 189 učencev kar 130 učencev (68,78 %) takšnih, ki družabno omrežje Snapchat uporabljajo, 59 učencev (31,22 %) pa teh, ki Snapchata ne uporabljajo.

- S koliko ljudmi se aktivno pogovarjajo vsak dan na Snapchatu? (približno)

VSAKODNEVNI POGOVORI / število ljudi	Število	%
0–20	107	86,99
21–40	7	5,69
41–60	3	2,44
61–80	2	1,63
81–100	2	1,63
101–120	1	0,81
121–140	0	0,00
141–160	0	0,00
161–180	0	0,00
181–200	1	0,81
SKUPAJ	123	100,00

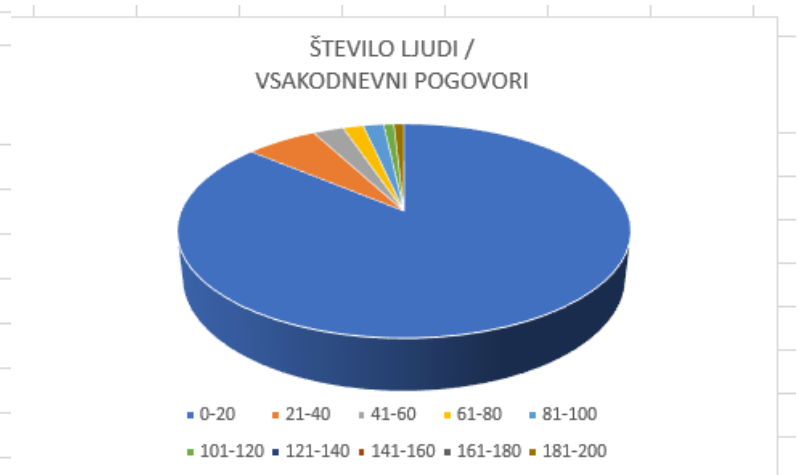

Tabela in graf 5: S koliko ljudmi se vsakodnevno aktivno pogovarjajo?

Od 130 učencev, ki uporabljajo družabno omrežje Snapchat, jih je na vprašanje, s koliko ljudmi se vsakodnevno aktivno pogovarjajo, odgovorilo le 123 (94,62 %). Od teh anketirancev je 107 učencev (86,99 %), ki se vsakodnevno aktivno pogovarjajo z 0–20 ljudmi, 7 učencev (5,69 %), ki se pogovarjajo z 21–40 ljudmi, 3 učenci (2,44 %) se pogovarja z 41–60 ljudmi, 2 učenca (1,63 %) se pogovarja vsakodnevno aktivno z 61–80 ljudmi, 2 učenca (1,63 %) z 81–100 ljudmi in 1 učenec (0,81 %), ki se vsakodnevno pogovarja z 181–200 ljudmi.

- Ali poznaš vse, ki jih imaš dodane na Snapchatu?

ZNANI LJUDJE	število	%
Da	100	79,36
Ne	26	20,64
Skupaj	126	100

Tabela in graf 6: Ali poznaš vse, ki jih imaš dodane na Snapchatu?

Na vprašanje, če anketiranci, ki imajo Snapchat poznajo vse stike, ki jih imajo dodane, je od 126 učencev 100 učencev (79,36 %) odgovorilo, da jih pozna, 26 učencev (20,64 %) pa da vseh dodanih stikov ne pozna.

- Koliko aktivnih "prijateljev" ne poznaš?

ŠTEVILO NEPOZNANIH	Število	%
0–30	21	80,76
31–60	2	7,69
61–90	1	3,85
91–120	0	0
121–150	1	3,85
151–180	0	0
181–210	0	0
211–240	0	0
241–270	0	0
271–300	1	3,85
Skupaj	26	100

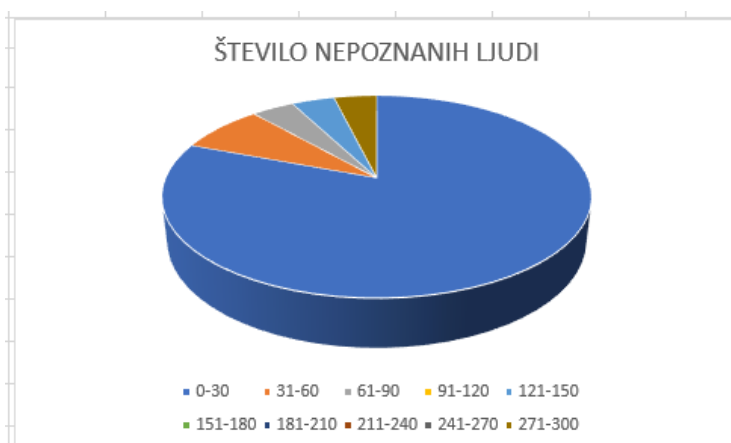

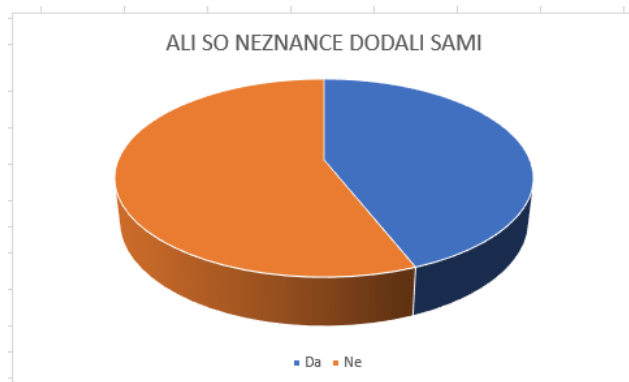
Tabela in graf 7: Koliko aktivnih "prijateljev" ne poznaš?

Na vprašanje, koliko aktivnih prijateljev ne poznajo, je kar 21 učencev (80,76 %) odgovorilo, da je neznanih "prijateljev" od 0 do 30, 2 učenca (7,69 %) sta odgovorila, da jih je od 31 do 60, 1 učenec (3,85 %) je odgovoril, da ima 61–90 neznancev, 1 učenec (3,85 %) je izbral odgovor od 121 do 150 neznancev in 1 učenec (3,85 %) ima na Snapchatu 271–300 neznancev.

- Ali si jih ti dodal?

ALI SO NEZNANCE DODALI SAMI	število	%
Da	11	42,31
Ne	15	57,69
Skupaj	26	100,00

Tabela in graf 8: Ali si jih ti dodal?

Na vprašanje, če so neznance dodali sami, je kar 11 učencev (42,31 %) odgovorilo z da, 15 učencev (57,69 %) pa je zanikalo to vprašanje.

- Ali imajo tudi vaši prijatelji dodanega katerega od neznancev?

ALI IMAJO TUDI VAŠI PRIJATELJI DODANE TE NEZNANCE?	število	%
Da	24	92,31
Ne	2	7,69
Skupaj	26	100

Tabela in graf 9: Ali imajo katerega od neznancev dodanega tudi vaši prijatelji?

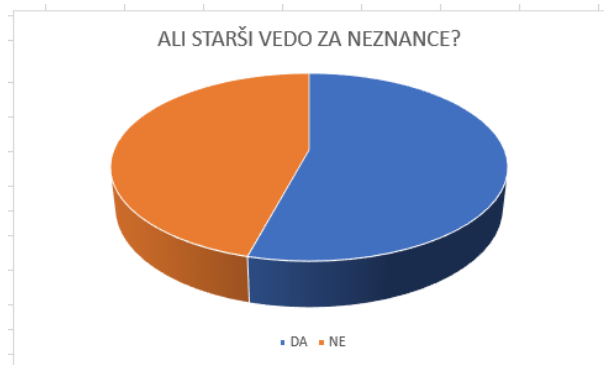

Anketirance smo vprašali, če imajo tudi njihovi prijatelji dodane te iste neznance in je od 26 učencev kar 24 učencev (92,31 %) odgovorilo z DA, 2 učenca (7,69 %) pa sta odgovorila z NE.

- Ali vaši starši vedo za vaše neznance/"prijatelje" na Snapchatu?

ALI STARŠI VEDO ZA NEZNANCE?	Število	%
Da	13	54,17
Ne	11	45,83
Skupaj	24	100

Tabela in graf 10: Ali vaši starši vedo za vaše neznance/"prijatelje" na Snapchatu?

Na vprašanje, če njihovi starši vedo, da imajo neznance "prijatelje" na Snapchatu je odgovorilo le 24 anketirancev. Od tega je 13 učencev (54,17 %) pritrdilo, da njihovi starši vedo za te neznance, manj kot pol, 11 učencev (45,83 %) pa je to vprašanje zanikalo.

- Ali si kdaj imel slabo izkušnjo z neznancem na Snapchatu (tudi če ga nisi dodal)?

SLABA IZKUŠNJA Z NEZNANCI	Število	%
Da	25	19,84
Ne	101	80,16
Skupaj	126	100

Tabela in graf 11: Ali si kdaj imel slabo izkušnjo z neznancem na Snapchatu (tudi če ga nisi dodal)?

Vprašali sva tudi, če so anketiranci imeli kakšno slabo izkušnjo z neznanci na Snapchatu. To vprašanje sva postavili tudi tistim, ki neznancev na aplikaciji nimajo, zato je na to vprašanje odgovorilo 126 anketirancev. Od vseh sodelujočih v anketi je 25 učencev (19,84 %) odgovorilo, da so imeli slabo izkušnjo z neznancem, 101 učenec (80,16 %) pa je odgovoril, da slabe izkušnje niso imeli.

- Kakšne vrste slabo izkušnjo ste imeli?

VRSTA SLABE IZKUŠNJE	Število	%
Grde besede	10	25,00
Grožnje	7	17,50
Spolno nadlegovanje	12	30,00
Izsiljevanje	8	20,00
Drugo	3	7,50
Skupaj	40	100,00

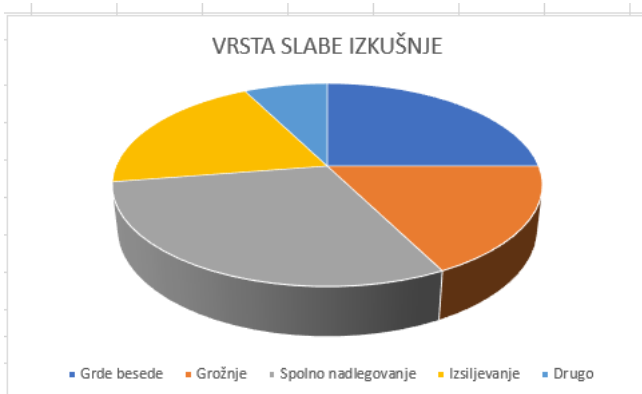

Tabela in graf 12: Kakšne vrste slabo izkušnjo?

Na vprašanje, kakšne vrste slabo izkušnjo so anketiranci doživeli, je bilo možnih več odgovorov, zato je bilo vseh odgovorov skupaj 40. 10 odgovorov (25,00 %) je bilo, da so anketiranci od neznancev prejeli grde besede, 7 odgovorov (17,50 %) je bilo navedenih kot grožnje, kar 12 odgovorov (30,00 %) (od 40) je bilo spolnega nadlegovanja, 8 odgovorov (20,00 %) je bilo izsiljevanja in 3 odgovori (7,50 %) so bili označeni kot drugo, vendar anketiranci niso konkretno opisali slabo izkušnjo, ki so jo imeli..

- Kako si rešil ta problem?

NAČIN REŠITVE PROBLEMA	Število	%
S starši	4	12,12
S prijateljem	2	6,06
Z učitelji	1	3,03
Nazaj sem pisal še bolj nesramne stvari	3	9,09
Blokiral sem ga	20	60,61
Policija	2	6,06
Drugo	1	3,03
Skupaj	33	100,00

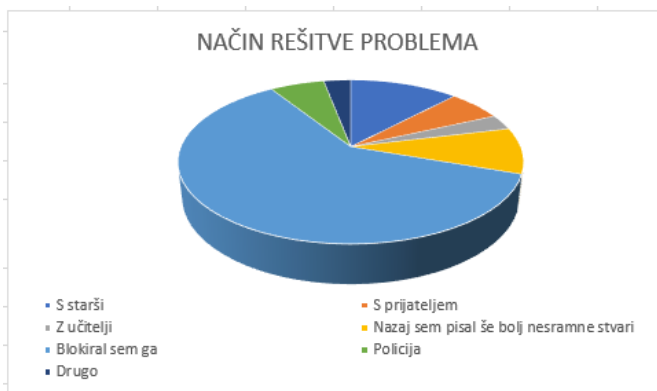

Tabela in graf 13: Kako si rešil ta problem?

Na vprašanje, kako si rešil problem s slabo izkušnjo, je bilo možnih več odgovorov, vseh skupaj je bilo 33. 4 učenci (12,12 %) so odgovorili, da so problem rešili s starši, 2 učenca (6,06 %) sta problem rešila s pomočjo prijatelja, 1 učenec (3,03 %) je problem rešil s pomočjo učitelja, 3 učenci (9,09 %) so odgovorili, da so nazaj pisali še bolj nesramne stvari, največ, kar 20 učencev (60,61 %) so problem rešili tako, da so

neznance blokirali, 2 učenca (6,06 %) sta se na pomoč obrnila k policiji, 1 učenec (3,03 %) pa je odgovoril drugo, vendar ni napisal kaj.

- Ali kljub slabi izkušnji še vedno uporabljaš Snapchat?

UPORABA SNAPCHATA KLJUB SLABI IZKUŠNJI	Število	%
Da	20	83,33
Ne	3	12,50
Drugo	1	4,17
Skupaj	24	100

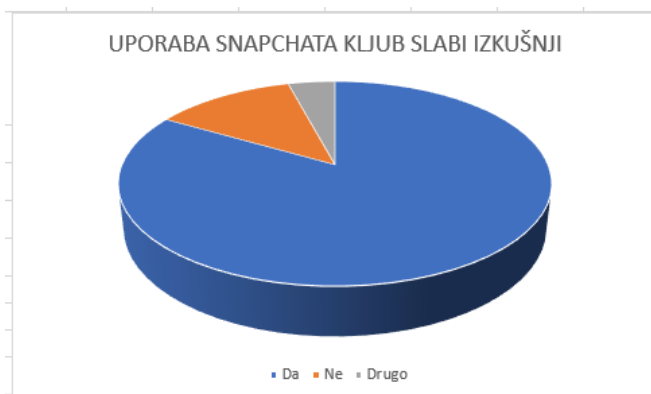

Tabela in graf 14: Ali kljub slabi izkušnji še vedno uporabljaš Snapchat?

Na vprašanje, ali kljub slabi izkušnji še vedno uporabljajo Snapchat, je od 24 sodelujočih kar 20 anketirancev odgovorilo (83,33 %) z da, 3 anketiranci (12,50 %) so izbrali odgovor ne, 1 anketiranec pa je odgovoril z drugo («Občasno grem še pogledat aplikacijo.»).

- Ali si že kdaj slišal za primer grožnje neznanca na Snapchatu?

PRIMER GROŽNJE	Število	%
Da	36	19,57
Ne	148	80,43
Skupaj	184	100

Tabela in graf 15: Ali si že kdaj slišal za primer grožnje neznanca na Snapchatu?

Zanimalo naju je tudi, če so anketiranci že slišali za kakšen primer grožnje neznanca na Snapchatu. Od 184 anketirancev je 36 učencev (19,57 %) odgovorilo z da, 148 učencev (80,43 %) pa z ne.

- Kakšna je bila ta grožnja?

Zanimalo naju je, če nama lahko zaupajo, kakšna je bila ta grožnja. Med odgovori je bilo kar nekaj osupljivih in presenetljivih, celo zastrašujočih primerov. Ker je bilo primerov veliko in so se nekateri med njimi ponavljali oz. so bili zelo podobni, sva jih združili in navedli najpogostejše med njimi:

- grde besede,
- spolno nasilje (pošiljanje golih fotografij),
- izsiljevanje ljudi za slike,
- objava privatnih slik ob morebitni prijavi,
- pretep, poškodbe na različne načine,
- grožnje (npr. če ne bo poslali slik, bodo prišli na dom),
- žaljive besede,
- izsiljevanje s prijateljstvom («Če ne boš moja prijateljica, te bom ubila!«),
- grožnja, da bo poslal njegove slike,
- grožnja s posilstvom,
- neprimerni video posnetki.

Analiza najine ankete je pokazala, da so tudi najini vrstniki vsakodnevno obkroženi z neznanci na Snapchatu. Večina med njimi se proti tem neznancem že kar na začetku ubrani in jih ne sprejme za prijatelje, kar je najboljša rešitev. Nekateri med njimi pa te neznance sprejmejo za prijatelje, kljub temu da ne vedo, kdo se "skriva" na drugi strani ekrana'. Na žalost je kar nekaj naših anketirancev, ki imajo dodane neznance, doživelo tudi slabo izkušnjo, ki so jo reševali na različne načine. Največ med njimi je po slabi izkušnji neznanca blokiralo. Presenetilo naju je, da je precej anketirancev, kljub slabi izkušnji, odreagiralo tako, da so neznancu nazaj pisali še bolj grde stvari oz. besede, kar ni najboljši primer rešitve, saj meniva, da se lahko na takšen način le še bolj zabrede v težave. Upali sva, da bo več učencev pri tem vprašanju odgovorilo, da so se po pomoč obrnili k svojim staršem, vendar so bili od 33 odgovorov takšni le 4. Presenetil naju je tudi odgovor, da sta se dva anketiranca obrnila na pomoč k policiji. Zelo pa naju je razveselil odgovor, da se je en učenec na pomoč obrnil k učitelju.

Prav tako so zaskrbljujoči odgovori, kjer sva anketirance vprašali o vrsti slabe izkušnje, ki so jo doživeli ob stiku z neznancem. Med vsemi odgovori (40) je bilo kar 12 takšnih, ki so na Snapchatu doživeli spolno nadlegovanje, kar je za naju zelo zastrašujoče. Za to slabo izkušnjo sledijo grde besede, izsiljevanje in grožnje.

Iz ankete je razvidno, da so učenci očitno seznanjeni s pravilnim ravnanjem ob prejetju prošnje za prijateljstvo od osebe, ki je ne poznajo in se prošnje takoj ubranijo oz. jo zavrnejo. Je pa še vedno zaskrbljujoče, da se, kljub vsej osveščenosti, ki jo imajo današnji otroci, mladostniki in ljudje na sploh, še vedno dogaja, da ljudje sprejmejo neznanca na mobilni aplikaciji. Upava, da se bo to čez čas spremenilo in bo vedno več najinih vrstnikov blokiralo vse neznance, ki jim bodo pošiljali prošnje za "prijateljstvo".

5.2 EKSPERIMENT NA SNAPCHATU

Tudi sami sva najstnici, ki skoraj vsakodnevno uporabljava spletno aplikacijo Snapchat, vendar nikoli na svojo listo prijateljev ne dodajava neznancev. Veva, da lahko takšna oblika "prijateljevanja" čez čas pripelje do hujših težav, zato sva mnenja, da je bolje na Snapchatu "prijateljevati" s tistimi, ki jih poznaš.

Kljub temu naju je zanimalo, koliko neznancev na omrežju vseeno dodaja druge neznance v listo "prijateljev" in kako poteka komunikacija. Želeli sva ugotoviti, kakšna je odzivnost neznancev na omrežju, če se nekomu pošlje prošnja za prijateljstvo, ali se odzove ali ne. Zato sva, z dovoljenjem staršev in najine mentorice, za svojo raziskovalno nalogo naredili eksperiment. Na Snapchatu sva ustvarili dva lažna profila, in sicer enega moškega in enega ženskega.

Pod moškim profilom sva "ustvarili" fanta z imenom Jakob Kovač, ki naj bi bil star 14 let in prihajal iz Maribora. Ženski profil pa sva se poimenovali s Pia Novak, ki je prav tako stara 14 let, vendar prihaja iz Ljubljane. Imeni in priimka sva izbrali po tehtnem premisleku, Pia in Jakob sta trenutno (vsaj za naju in najine vrstnike) dokaj popularni imeni, priimek Kovač in Novak pa sta v Sloveniji med najbolj pogostimi priimki (Statistični urad RS). Oba profila nista imela nič znancev, zato sta oba začela z 0 prijatelji. Zanimalo naju je, kdo izmed njiju bo imel po enem mescu na svojem profilu več dodanih "prijateljev".

Eksperiment sva izvajali 4 tedne (od januarja 2024 do februarja 2024). Oba profila sva ustvarili istočasno, zato so rezultati enakovredni. Pri obeh profilih sva delovali enako, rezultati pa so povsem različni. Po 4 tednih sva profil izbrisali, ker nisva želeli več kontaktirati z ljudmi, ki jih ne pozna. Vse podatke sva skupaj zbrali in jih predstavili spodaj. Podatki so zelo zanimivi. Eksperimentiranje nama je bilo zanimivo, ker sva na takšen način videli in doživeli na lastni izkušnji, da je komuniciranje z neznanci lahko zabavno, vendar pa je lahko tudi zelo nevarno in hitro pripelje do napačnih načinov komuniciranja, včasih pa najbrž tudi do neželenih posledic.

5.2.1 REZULTATI EKSPERIMENTA

► **ŽENSKI PROFIL (Pia Novak, 14-letno dekle iz Ljubljane):**

1. teden:

1. teden je Pio dodalo 10 ljudi, in sicer vsi moškega spola. Sprejeli sva vse, sami pa sva dodali še 5 fantov. Fantje so bili stari med 13 in 17 let (vsaj tako so se izdajali). Večina so pri prvem stiku želeli Pijine fotografije obraza in postave, veliko fantov pa je želelo vedeti, če je Pia samska ali je v kakšni zvezi. Izdajali sva se, da je Pia samska.

V 1. tednu je tako Pia imela 15 "prijateljev".

2. teden:

2. teden je Pio dodalo 20 fantov, starosti 13–18 let, dodali pa sva še 13 drugih fantov. Tako kot v 1. tednu, so tudi v 2. tednu fantje želeli Pijne fotografije obraza in postave. Nekateri fantje iz prvega tedna so se želeli že osebno srečati s Pio. Slik nisva pošiljali in srečanj tudi nisva potrdili.

Pia je v drugem tednu imela že 48 "prijateljev" na svojem profilu.

3. teden:

3. teden je Pio dodalo 11 fantov, in 1 dekle, sami pa sva dodali samo 3 fante. Kot v 2. tednu, so tudi v 3. tednu vsi bili enake starosti in želeli videti Pijine fotografije. V tem tednu se nihče izmed njih ni želel sestati s Pio. Se je pa zgodilo, da je Pia na svoj račun prejela golo fotografijo 18-letnega "prijatelja", ki ga je poznala komaj nekaj dni. Fant je slikal svoj zgornji del trupa (trebuh in prsi), fotografija je bila črno-bela. Ko sva zagledali sliko, sva bili tako neprijetno šokirani, da nisva vedeli, kaj narediti. Ker sva želeli mentorici pokazati, da se je to res zgodilo, sva naredili posnetek zaslona. A ker Snapchat pošiljatelja opozori, da je prejemnik naredil posnetek zaslona, se je fant takoj odzvala na način, da je blokiral Piin profil in tako nisva bila več prijatelja. Sklepava, da se je ustrašil, ko je videl, da sva naredili posnetek zaslona.

V 3. tednu je Pia tako imela kar 62 "prijateljev".

4. teden:

4. teden je Pio dodalo še 23 fantov, sami pa sva jih dodali 5. Tudi v četrtem tednu je dodane fante zanimalo, če ima Pia fanta ter njen izgled. Želeli so Pijine fotografije, nekateri celo malo bolj intimne (tako so napisali). Intimnih fotografij nisva pošiljali, prav tako sva zavlačevali s srečanjem, z izgovorom, da Pia ne more, saj ji starši tega ne dovolijo. (starši ne pustijo).

Po enem mesecu je tako Pia imela 85 "prijateljev" neznancev na Snapchatu.

► **MOŠKI PROFIL (Jakob Kovač, 14-letni fant iz Maribora)**

1. teden:

1. teden Jakoba ni dodalo nihče, zato sva sami dodali 10 deklet, starosti od 10 do 14 let. Prijateljstvo so vse takoj sprejele. Kot pri ženskem profilu, so naju tudi tu spraševali za sliko obraza in starost. Zanimalo jih je, če ima Jakob punco. Slik še nisva pošiljali, vidna je bila le naslovna slika, ki ni izdajala veliko obraza. Glede punce jim je Jakob sporočil, da je nima.

V 1. tednu je Jakob imel 10 "prijateljev" in še te sva dodali midve.

2. teden:

2. teden naju je dodala samo 1 punca, sami pa sva dodali 4 dekleta. Stare so bile med 12 in 14 let. Dekleta so tudi v tem tednu spraševala, ali je Jakob samski in če jim lahko pošlje kakšno fotografijo več, kot pa le tisto, ki jo ima na profilu. Jakob jim fotografije, tako kot Pia, še vedno ni poslal, njegov status pa je bil samski.

Tako je imel Jakob v 2. tednu 15 "prijateljev".

3. teden:

3. teden je Jakoba, tako kot v 2. tednu, dodalo samo 1 dekle. Sami sva dodali še 5 punc, starosti od 11 do 14 let. Ponovno so vprašale, če jim lahko pošlje sliko. Ker slik nisva pošiljali, je bilo od njih manj odzivnosti.

V 3. tednu je imel Jakob 21 "prijateljev".

4. teden:

V 4. tednu naju ni nihče dodal, zato sva midve dodali 10 deklet. Od teh 10 deklet so sprejele prošnjo za prijateljstvo samo 3, zato imava podatke samo zanje. Bile so stare 13 let. Tudi one so Jakoba vprašale samo za starost in sliko.

V 4. tednu je imel Jakob tako vsega skupaj 24 "prijateljev".

Ob zaključku eksperimenta sva ugotovili, da imajo dekleta veliko več "povpraševanj" za prijateljstvo od neznancev kot fantje. Razlika v štirih tednih je bila med Pio in Jakobom kar za 61 oseb. Pia je imela ob koncu 4. tedna 85 "prijateljev" neznancev, medtem ko jih je imel Jakob le 24. Prav tako sva ugotovili, da so neznanci ženski profil veliko več spraševali po fotografijah in bili s tem bolj nadležni, kot dekleta pri Jakobovem profilu. Najbolj naju je šokiralo, da so fantje na Pijinem profilu po dveh ali treh tednih predlagali srečanje in pošiljali gole fotografije. Tako sva se na lastni koži prepričali, da je res potrebno biti zelo previden z neznanci na socialnih omrežjih, paziti, kaj pišeš in pošiljaš ter o vsem, kar se ti slabega zgodi, obvestiti starše. Medve sva staršem in mentorici pokazali sliko golega fanta, vendar je na policijo nisva prijavili, ker je bilo to za namene eksperimenta. Prav tako nisva v rezultate eksperimenta dodajali nobenih fotografij posnetkov zaslona, ker sva mnenja, da so podatki od pošiljateljcev osebni in ni primerno, da bi se jih javno kazalo, tudi če gre mogoče za lažne profile pošiljateljcev oz. neznancev. Kar pa na srečo nikoli ne bova zvedeli.

Z eksperimentom sva bili zadovoljni, rezultati pa so bili več kot pričakovani. Najina izkušnja je neprecenljiva in zelo poučna. Zdaj sva še bolj prepričani, da se z neznanci na omrežjih sploh ne bova ukvarjali in bova, v kolikor nama bodo pošiljali prošnje, njihove prošnje še naprej blokirali ali ignorirali.

5.3 INTERVJU S POLICIJO

Med pisanjem raziskovalne naloge sva naleteli na podatek, da je vse več medvrstniškega nasilja in izsiljevanja na socialnih omrežjih in aplikacijah, tudi preko aplikacije Snapchat. Zato sva se odločili, da bova opravili intervju z odgovorno osebo na Policijski upravi Celje (priloga št. 1). Na pomoč nama je priskočil gospod Milan Vogrinec, vodja Oddelka za splošno kriminaliteto Sektorja kriminalistične policije PU Celje.

Z intervjujem sva želeli ugotoviti, koliko je medvrstniškega oz. spletnega nasilja v celjski regiji, kdo se na policijo obrne po pomoč, ter na kakšne načine in v kolikšnem času se težava reši. S pogovorom sva bili zelo zadovoljni, ker nama je gospod Vogrinec odkrito odgovoril na vsa najina vprašanja, tudi takšna, ki so bila mogoče malo sporna. Najbolj naju je osupnil podatek, da se med neznanci na spletu lažno pretvarjajo predvsem starejši moški, ki skrivajo dejanska leta in s takšno lažjo privabljajo mlada dekleta v pogovor, z njimi počasi navežejo stike, stkejo zaupanje in prijateljstvo, na koncu pa jih čez čas izsiljujejo za gole fotografije pod pretvezo, da bodo v nasprotnem primeru vse pogovore in do zdaj poslane fotografije poslali staršem, znancem ali celo javno objavili. Nekateri izsiljujejo tudi z denarjem – prejemniku (največkrat mlado dekle) grozijo naj mu nakaže določeno vsoto denarja, v nasprotnem primeru slike javno objavi, pošlje staršem in prijateljem. Sva pa bili pozitivno presenečeni, ko je gospod Vogrinec odgovoril, da je v zadnjem letu ali dveh vedno več prijav glede spletnega nasilja, ker so otroci in starši vedno bolj osveščeni o tej problematiki – predavanja, pogovori, brošure, različni mediji. Policija redno sodeluje s šolami, organizira predavanja na šolah, tako za učence kot za starše in zaposlene. Sodeluje tudi s Centrom za socialno delo (v nadaljevanju CSD) in tožilstvom.

G. Vogrinec je med pogovorom omenil, da je velikokrat težava, ker se za neznanci na Snapchatu ali drugem omrežju skrivajo starejši moški in se pretvarjajo, da so mlajši oz. tistih let kot je naslovnica sporočila. S tem je tudi storjen prekršek, ki se imenuje pedofilija in je zelo pogost. Navidezni prijatelji oz. neznanci navežejo stik z žrtvijo, z njo prijateljujejo dlje časa, tudi več mesecev, se ji počasi odpirajo, zaupajo svoje težave. Čez nekaj časa jo vprašajo za nasvet in jo nagovorijo, če je tudi ona imela kakšne težave, kakšen je bil njen dan ipd. Od malih pogovorov se začnejo pogovori o njegovih navideznih težavah, težavah prejemnika (oz. žrtve), kar sledi k temu, da si začneta počasi pošiljati slike. Najprej okolice, nato obraza, določenega dela telesa in na koncu tudi golih slik. Seveda je to kaznivo dejanje, sploh če je žrtev mladoletna oseba.

Gospodu Vogrinču sva povedali za najin lažni profil in najino izkušnjo s prošnjami po fotografijah in celo o primeru, ko nama je neznanec poslal golo fotografijo. Gospoda Vogrinca je zanimalo, koliko let je bil star pošiljatelj fotografije in je rekel, da se je najbrž pretvarjal, da je star le 18 let. In tudi če bi bil star 18 let, je to še vseeno hudo kaznivo dejanje, ker je s tem vsilil svojo fotografijo nekemu, ki ga za to ni prosil ter nadlegoval

mladoletno osebo, za kar bi mu grozila zaporna kazen za prekršek pedofilije. Gospod Vogrinec naju je opozoril, da se s takimi zadevami ne smeva igrati v privatnem življenju in da je potrebno, če se nama kaj podobnega zgodi izven eksperimenta, na najinem osebni profilu takoj prijaviti. Povedali sva mu, da bova profil izbrisali takoj, ko poteče en mesec eksperimenta in da sva že zdaj zelo previdni, saj ne sprejemava neznancev na najinem Snapchat računu.

Pogovor z gospodom Vogrincem je bil zelo zanimiv in za najine pojme tudi zelo koristen. Celoten intervju si lahko preberete v prilogi št. 1.

Gospodu Vogrincu sva se po koncu intervjuja najlepše zahvalili za sodelovanje in iskrene in poučne odgovore, ki jih je delil z nama ter za vse nasvete, ki nama jih je dal v času intervjuja.

5.4 INTERVJU S SVETOVALNO DELAVKO

Za potrebe raziskovalne naloge sva opravili tudi intervju s šolsko svetovalno delavko osnovne šole, ki jo obiskujeva (priloga št. 2). Na šoli se večinoma ukvarja z učenci, ki imajo težave na področju neprimerne vedenja, pomaga in svetuje učiteljicam in učiteljem, kako v določeni situaciji postopati oz. reagirati, komunicira s starši, s CSD in ostalimi zunanjimi službami, ki so v povezavi z določenimi primeri. Predvsem pa skrbi, da se učenci v šoli počutimo varno, ter da ji lahko zaupamo vse naše težave.

Ker njeno delo zajema tudi reševanje težav z različnimi vrstami nasilja, sva se obrnili k njej v želji, da bi opravili intervju o spletnem nadlegovanju učencev. Svetovalna delavka se je z veseljem odzvala in nama pomagala pri najini raziskovalni nalogi.

Z intervjujem sva želeli ugotoviti, ali je na naši šoli tudi prisotno spletno nasilje in na kakšen način se morebitna težava rešuje. Med intervjujem sva bili osupli, ko sva ugotovili, da je med najinimi vrstniki na šoli veliko spletnega nasilja: izsiljevanja, verbalnega nadlegovanja, psovanja, omalovaževanja, sovražnih govorov in groženj s fizičnim in psihičnim nasiljem. Prav tako učenci pošiljajo gole fotografije, nedovoljeno snemajo ter ustvarjajo lažne profile in s tem kradejo identiteto. To so vse kazniva dejanja. Še posebej sva bili šokirani, ker se to dogaja v najini sredini, z najinimi vrstniki, ki jih vsakodnevno srečujeva in se z njimi pogovarjava.

5.5 REZULTATI IN RAZPRAVA

Raziskovalno delo je potekalo kot je bilo načrtovano. Upali sva, da bo na anketo odgovorilo več anketirancev, saj je anketni vprašalnik kratek in enostaven. Sva pa vseeno zelo zadovoljni z rezultati, ki sva jih pridobili. Z njihovo pomočjo sva dobili odgovor na najin zastavljen cilj, in sicer, da učenci na naši šoli ne dodajajo veliko neznancev na Snapchatu. Tisti, ki jih, pa večinoma nimajo slabih izkušenj. Več slabih

izkušeni preko družabnih omrežij imajo s svojimi vrstniki, kar naju ne preseneča. Veva namreč, da je v današnjem času veliko medvrstniškega nasilja preko različnih družabnih omrežij, in naša šola oz. njeni učenci niso nikakršna izjema.

Prav tako nama je bil v veliko pomoč eksperiment, ki sva ga izvedli s pomočjo Snapchata. Tudi sami imava na Snapchatu profil, na katerem ne dodajava neznancev. Izvajanje eksperimenta se nama je zaradi tega zdelo zelo zanimivo in hkrati tudi poučno. Z eksperimentom sva prišli do ugotovitev, da so neznanci, ki sva jih dodali, sprejeli najino prošnjo in z nama tudi komunicirali. Med moškim in ženskim profilom je bila velika razlika, predvsem pri številu dodanih neznancev. Teh je bilo pri ženskem profilu veliko več, kot pri moškem. Prav tako je potekala komunikacija drugače, ker so neznanci na ženskem profilu z "Pio" želeli veliko bolj komunicirati, kot na moškem. Sva pa ugotovili, da je komunikacija na obeh profilih potekala približno enako – zanimalo jih je ali sta v zvezi, prošnja za sliko, starost in kraj bivanja. Rezultati eksperimenta so zelo pripomogli k morebitni potrditvi najinih hipotez. Sva pa z eksperimentom toliko bolj odločni, da, tako kot do zdaj, tudi v bodoče ne bova dodajali neznancev na najinih profilih.

Intervjuja, ki sva ju opravili sta potrdila najine rezultate in še dodatno podkrepila najino raziskavo. Ob enem pa sva od oseb, ki se vsakodnevno ukvarjajo s težavami medvrstniškega ali drugačnega spletnega nasilja, prejeli informacije, ki so nama pri pisanju raziskovalne naloge zelo koristile. Je pa res, da so naju te informacije tudi šokirale. Podatek o črnem spletu, ki sva ga dobili od g. Vogrinca, naju je zelo negativno presenetil in tudi prestrašil. Predvsem naju je ta informacija prestrašila, ker sva izvedeli, da se na spletu prodajajo in posredujejo gole fotografije ljudi, tudi najstnikov.

V nadaljevanju raziskovalne naloge bova najine hipoteze potrdili ali ovrgli in opisali rezultate raziskovalnega cilja.

H1: Na aplikaciji Snapchat ljudje pogosto dodajajo neznane profile.

Ta hipoteza ni ne potrjena in ne zavržena.

Preko učencev, ki sva jih anketirali, sva dobili podatke, da učenci ne dodajajo veliko neznancev, prav tako pa jih na svojih Snapchat profilih ne sprejemajo. Zadeva se je malce spremila pri eksperimentu. Ženski profil je v enem mesecu prejel veliko število prošenj za prijateljstvo od neznancev, kar je za naju zelo zastrašujoče. Moški profil je prejel veliko manj prošenj za prijateljstvo, so pa vseeno bile.

H2: Ženski profil na aplikaciji Snapchat bo večkrat dodan kot moški.

To hipotezo lahko potrdiva.

Ženski profil je dodalo kar 61 oseb več kot moški profil.

H3: Ko pride do daljšega časovnega stika (na aplikaciji Snapchat), neznanec pogosto začne z izsiljevanjem ali spletnim nasiljem.

To hipotezo lahko zavrže.

V času, ko sva izvajali eksperiment, so naju neznanci in neznanke spraševali za slike telesa in obraza. Prav tako jih je v večini zanimalo, če sva samski ali v zvezi. Ker nismo navezali daljšega časovnega stika, nisva bili deležni nikakršnega izsiljevanja ali spletnega nasilja.

Tudi med anketiranci je bilo manj takšnih, ki so z neznanci na omrežju imeli slabo izkušnjo, predvsem z izsiljevanjem ali spolnim nasiljem. Ne moreva pa mimo dejstva, da tega ni bilo, kar je tudi zelo zastrahujoče.

H4: Neznanci bodo želeli gole fotografije.

To hipotezo lahko potrdiva.

Na obeh profilih, ki sva jih ustvarili, so neznanci želeli videti obraze in gole fotografije.

CILJI:

Cilji v raziskovalni nalogi so bili doseženi.

Malo sva bili v skrbeh glede eksperimenta, ki sva se ga odločili opraviti, a se je na koncu izplačalo, ker sva dobili odgovore na najino vprašanje – kakšno je število neznancev na omrežjih, ter kako poteka komunikacija. Anketa, eksperiment in intervjuja, ki sva ju opravili so nama pomagali, da sva prišli do odgovora na zastavljen cilj. Ugotovili sva, da imajo najini vrstniki in prijatelji kar veliko neznancev na družabni aplikaciji Snapchat in da so imeli nekateri od njih tudi nekaj slabih izkušenj. Prav tako sva ugotovili, da so ženske na socialnih omrežjih velikokrat bolj izpostavljene neznancem na omrežju in njihovim prošnjam za "prijateljstvo" kot fantje.

Prišli sva do ugotovitve, da je na omrežju lahko preko spletnih aplikacij veliko različnih vrst spletnega nasilja, ki pa ga lahko s pomočjo staršev, svetovalne delavke, policije ali drugih oseb, ki jim zaupamo, uspešno rešimo.

Tako sva s pomočjo vseh metod prišli do sklepa, da je na omrežju in vseh aplikacijah, ki nas danes obkrožajo lahko veliko neznancev, ki vstopijo v tvoj svet, le če jim to dovoliš.

6. ZAKLJUČEK

Ob pisanju raziskovalne naloge sva se veliko naučili, predvsem kako moramo biti previdni na družbenih omrežjih. Aplikacija Snapchat je lahko zelo zabavna, kar veva tudi sami. Vendar moraš biti ves čas zelo previden, ker se lahko iz zabavnega in družabnega spremeni v nočno moro in zlorabo. Do te ugotovitve sva prišli skozi najino raziskovalno nalogo. Res je, da sva o določenih stvareh vedeli že pred pisanjem, sva pa pri samem delu izvedeli veliko novega. Najbolj naju je presenetilo dejstvo, da je neznancev na omrežju ogromno in ti ves čas prežijo na mlade in iščejo priložnosti, kako jih omrežiti. Preko eksperimenta in intervjuja z g. Vogrincem izvedeli, da je te nevarnosti veliko več nad deklicami, najstnicami in ženskami na sploh.

S to raziskovalno nalogo želiva pomagati vsem mladostnikom, ki se še uvajajo v družabna omrežja in tudi tistim, ki jih uporabljajo že dolgo časa, saj jih lahko veliko nauči oz. informira. Poudariti želiva, da moramo biti na družabnih omrežjih zelo previdni in več časa posvetiti ozaveščanju mlajših in starejših otrok oz. najstrikov, ki velikokrat ne vedo česa so sposobni neznanci na omrežju. Upava, da bodo najino nalogo prebrali tudi odrasli, ki bodo lahko razumeli razmišljanje in stisko otrok in mladostnikov ter jim v najboljši moči tudi pomagali.

Veseli bova, če bo najina raziskovalna naloga pomagala otrokom in najstnikom, da se izognejo negativnim izkušnjam na omrežju. Meniva, da je zelo pomembno, da so otroci in mladostniki osveščeni o nevarnostih na spletu, ker se tako lahko le-tem izognejo.

Zelo sva veseli, da sva lahko končali raziskovano nalogo z veliko koristnimi podatki, ki so nama ogromno pomagali in upava, da bodo pomagali še komu.

7. VIRI IN LITERATURA

7.1 KNJIŽNI IN SPLETNI VIRI

Gallagher, B. (2019). *How to Turn Down a Billion Dollars: The Snapchat Story*. London: Penguin Books Ltd.

Jo Dixon, S. (2024). *Number of Snapchat users worldwide from 2018 to 2025 (in millions)*. Statista Inc. Pridobljeno 16. 2. 2024, s <https://www.statista.com/statistics/626835/number-of-monthly-active-snapchat-users/>

Kebe, N. (2022). *Število imen presegljo 60.000*. Statistični urad RS. Pridobljeno 19. 2. 2024, s <https://www.stat.si/statweb/News/Index/10350>

Kovačič, M., Žavbi, A., Dolenc, T., Božič, G., Zupanič, T., Jerman Kuželički, A. in Šterk, T. (ur.) (2008). *Deskanje po varnih vodah. Gradiva za učitelje*. Ljubljana: Projekt SAFE-SI, Fakulteta za družbene vede, Center za metodologijo in informatiko.

Vzpon spletnega izsiljevanja (2019). Si-cert. Pridobljeno 16. 2. 2024, s <https://www.cert.si/vzpon-spletnega-izsiljevanja/>

Snapchat. Safe.si. Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani. Pridobljeno 16. 2. 2024, s <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja/snapchat>

Tomič, A. (2016). *Kaj je Snapchat?* Monitor, Posebna številka, 2016. Pridobljeno 16. 2. 2024, s <https://www.monitor.si/clanek/kaj-jesnapchat/174767/>

Tomšič, M (2016). *Snapchat: starejši ga ne razumejo, mladi brez njega ne morejo več*. S.novice. Pridobljeno 16. 2. 2024, s <https://siol.net/novice/digisvet/snapchat-starejsi-ga-ne-razumejo-mladi-brez-njega-ne-morejo-vec-416396>

7.2 VIRI SLIK

Slika 1: Google play. Dostop 16. 2. 2024, https://play.google.com/store/apps/details?id=com.snapchat.android&hl=en_US

Slika 2: Francis, C. (2016). *Meet Frank Reginald Brown: The Guy Behind the Idea that is Snapchat*. Etraffic. Dostop 16. 2. 2024 <https://www.etrtraffic.com.au/blogs/meet-frank-reginald-brown-guy-behind-idea-snapchat/>

Slika 3 in 4: Lastni arhiv

8. PRILOGE

8.1 PRILOGA 1: Intervju z vodjem Oddelka za splošno kriminaliteto Sektorja kriminalistične policije PU Celje, gospodom Milanom Vogrincem.

V: Koliko prijav ste prejeli v zadnjem letu za vsa družabna omrežja?

O: Točne številke prijav vam ne morem dati, lahko pa vama povem, da je v zadnjem času vedno več prijav. Zakaj je prišlo do te spremembe ne moremo pojasniti, je pa v veliki meri zagotovo to, da so danes tako starejši kot mlajši o spletnem nasilju in izsiljevanju vedno bolj seznanjeni, ozaveščeni in si upajo narediti ta korak ter storilca oz. kaznivo dejanje prijaviti.

V: Nama lahko poveste, koliko prijav ste prejeli v zadnjem letu za družabno omrežje Snapchat?

O: Tudi te številke vama ne morem podati, ker se vse kršitve, ki se zgodijo na omrežjih beležijo in rešujejo na enak način. Jih je pa kar veliko, največ je medvrstniških prijav.

V: Kako rešujete te težave oz. prijave?

Vsako prijavo obravnavamo enako. Najprej se pogovorimo z žrtvijo, skušamo preko IP številke storilca ugotoviti, kdo je, nato se zadeva preda naprej tožilstvu, ki postopek prevzame. Seveda ves čas sodelujemo s tožilstvom. Če gre za mladostnike, otroke, ki so mlajši od 14 let, jih ne moremo kaznovati, zato se primer preda naprej na CSD in tožilstvo. Le-ti postopek proučijo in primerno ukrepajo. Seveda se najprej pomaga žrtvi in njihovim svojcem, tako da jim ponudimo pomoč pri psihologih ter za to namenjenim ustanovam.

V: Kdo se največkrat obrne na vas oz. odda prijavo?

Zadnje čase se vedno bolj po pomoč k nam zatečejo starši z otroki, ki so oškodovani. Največ pa je prijav s strani šol in CSD-ja.

V: Kdaj oddajo prijavo (na začetku »nasilja« ali ko je že neobvladljivo)?

O: V največ primerih se je prijava zgodila takoj, ko so zadeve ušle izpod nadzora. Velikokrat pa se zgodi, da otroci čakajo s prijavo oz. s tem, da se nekomu zaupajo. Dostikrat se zaupajo le prijateljem, ki jim skušajo pomagati kakor znajo. Ko pa zadeve uidejo izpod nadzora in so grožnje res že hude (izsiljevanje za denar, prepošiljanje slik, grožnje) pa se otroci obrnejo na svetovalne delavke ali učitelje v šoli. Nekateri otroci staršem ne upajo povedati, ker jim le-ti mogoče ne dovolijo uporabe določenih

aplikacij na družabnih omrežjih ali telefonu, zato se ti otroci za pomoč največkrat zatečejo k svetovalnim delavkam v šolah. Seveda nas šole o tem takoj obvestijo in stopimo v kontakt z družino, se z njimi pogovorimo, jim razložimo postopek reševanja in jim ponudimo vso našo pomoč. Starši so v teh primerih seveda na začetku šokirani, a se kaj hitro poberejo in pomagajo svojemu otroku. Največkrat so to mladostniki od 14 do 15 let, ki mislijo, da se jim nič hudega ne more zgoditi in da je zadeva obvladljiva, dokler na koncu le ni. Če bi otroci o teh težavah takoj spregovorili s starši, bi jim starši prisluhnil in takoj priskočili na pomoč. Le tako se zadeva lahko zadeva reši hitro in brez večjih posledic za žrtev.

V: Koliko je povprečna starost otrok, ki so nadlegovani?

O: V največ primerih gre za otroke, ki so stari med 14 in 15 let. Takrat so otroci najbolj dovzetni za pogovore z neznanci, saj so nekateri rahlo nepazljivi in lahko kar hitro pride do težav.

V: Kako je storilec kaznovan?

O: Storilci so kaznovani različno, odvisno od prekrška. Če gre za pošiljanje golih ali neprimernih fotografij prejemniku, je storilec lahko kaznovan do 2 leti zapora. Če pa storilec shrani gole oz. neprimerne fotografije žrtve in jih prepošilja okoli, pa mu grozi do 8 let kazni. Seveda je to drugače, če je storilec mlajši od 14 let. Takrat ga zakon ščiti in takšen otrok ne more biti v kazenskem postopku. Se pa seveda primer posreduje na CSD in tožilstvo, kjer oni dobro zadevo preučijo in primerno ukrepajo. V takšnih primerih, ko je kršitelj mlajši od 14 let, lahko gre za zanemarjanje otrok s strani staršev in se te otroke pošlje tudi v vzgojni center za določen čas, ki pa je spet odvisen od določene situacije.

V: Kako dolgo traja postopek reševanja primera?

O: Čas reševanja primera je odvisen od vsakega primera posebej. Če je zadeva hitro prijavljena, takoj na začetku, se lahko zadeva tudi hitro reši in je kršitelj hitro prijat. Če pa se zadeva vleče dlje časa, tudi težje izsledimo kršitelje. Imeli smo že tudi primer, ko smo sodelovali z Europolom in mednarodno policijo, ker je šlo za sum večje in težje pedofilije oz. otroške pornografije. Tako je preiskava potekala več mesecev, tudi do enega leta, kjer smo na srečo prijeli kršitelje. Seveda se vsak sum poda tisti državi, kjer naj bi kršitelji živeli in vsaka država rešuje kazniva dejanje po svojem zakonu. Srečo smo imeli, da smo lahko prejeli storilce, ki so otroško pornografijo preprodajali na Darknetu in smo s tem prekinili večjo verigo te organizacije. Zadeva je bila zelo odmevna in na koncu zelo uspešna.

Ko odkrijemo, da se nekatere fotografije preprodajaj na črnem spletu ali pa se prepošiljajo med vrstniki, poskusimo vedno najprej identificirati žrtev ter ji takoj nuditi strokovno pomoč in poskrbeti za njeno psihično in fizično stanje. Seveda takoj sodelujemo tudi z družino, ki prav tako potrebuje te vrste pomoči. Vedno nam, je prioriteta, da najprej poskrbimo za žrtve, istočasno pa seveda iščemo storilce.

V: Ali je bilo pri nas veliko primerov otroške pornografije?

O: Pri nas v Sloveniji ni tako veliko otroške pornografije, je pa seveda vsak sum preveč in se ga takoj razišče. Otroške pornografije se po večini primerov širijo s pomočjo večje organizacije, ki deluje na črnem trgu. Zato je v takšnih primerih nujno sodelovanje z mednarodno policijo in Europolom.

V: Katerih vrst prijav pa je največ oz. kakšnih problemov zaradi katerih pride do prijav je največ?

O: Vrst prijav je veliko – v zadnjem času je zelo veliko medvrstniškega nasilja, izsiljevanje, spolnega nadlegovanja, groženj, prepošiljanja neprimernih fotografij ali videoposnetkov, kraje identitete, lažnih profilov. Skratka, ukvarjamo se z vsem, kar je kaznivo. Nekateri prekrški so lažji in se hitro rešijo, drugi pa so težji, prizadenejo žrtvi več škode, zato se rešujejo dlje časa.

V: Kako sodelujete z osnovnimi šolami in srednjimi šolami glede obveščanja otrok/učiteljev/ staršev o neznancih na Snapchatu?

O: Z vsemi šolami sodelujejo tako, da organizirajo predavanja za učence in zaposlene na šoli, jih osveščajo o neprimernih vsebinah na omrežju. Prav tako organizirajo delavnice za učence, starše in zaposlene. Na pomoč so jim tudi brošure, razne poučne video vsebine ter sodelovanje s CSD. Pri vsakem primeru, predavanju, delavnici pa vedno zelo poudarjajo, da je najpomembnejše zaupanje. Če se zgodi, da ti je ob nekemu neprijetno, da o tem takoj obvestiš svoje starše, prijatelje, svetovalno delavko ali odraslo osebo, ki ji zaupaš in skupaj takoj poiščete pomoč. Kar se na spletu začne z lepim pozdravom, prijaznim govorom, sočustvovanjem, se lahko v nekaterih primerih konča z grožnjami, izsiljevanjem, spletnim nasiljem in podobnim.

V: Ali menite, da so na družabnih medijih bolj izpostavljeni fantje ali dekleta?

Moje mnenje je, da so bolj izpostavljena dekleta, ker so že po naravi bolj dovzetna za lepe in nežne besede in prijazne pogovore. Seveda pa to ne pomeni, da žrtve ne morejo biti tudi fantje, ki to tudi velikokrat so.

V: Kakšno je vaše mnenje o Snapchatu?

O: Snapchat je lahko v redu aplikacija, če jo znamo pravilno uporabljati. Z njo se lahko enostavno pogovarjamo s prijatelji, hitro pošljemo kakšno sliko in se tako na hiter način povežemo z veliko znanci oz. prijatelji. Je pa težava v tem, da se velikokrat zgodi, da osebe začnejo zaupati neznancem, z njimi delijo svoje osebne stvari, kar lahko privede do hujših težav. Nespametno je že to, da veliko oseb, ki imajo različna družabna omrežja, kot so Facebook, Instagram, Snapchat, objavlja del svojega dneva, kaj počnejo, kam gredo na dopust, kdaj gredo na dopust, slikajo svoje otroke in jih objavljajo, nekateri celo gole na plaži. S tem lahko avtomatsko olajšajo zadevo nekemu, ki vidi v tem priložnost in lahek zaslužek. Če ste na primer na dopustu in slikate morje, zraven pa dopišete, da boste uživali še dva tedna, lahko nekdo, ki to spremlja izkoristi in vlomi v vaše stanovanje ali hišo. Slike golih otrok, ki jih naložite na splet, lahko nekdo shrani in uporablja za neprimerne zadeve, kot je otroška pornografija. Tudi slike odraslih se lahko uporabljajo za kaznive zadeve. Zato je potrebno vse te aplikacije in vsa družabna omrežja uporabljati po pameti, na njih ne preveč kazati svojega osebnega življenja s širšo publiko, ampak naj bodo namenjeni le za vaše najbližje prijatelje.

8.2 PRILOGA 2: Intervju s svetovalno delavko Osnovne šole Lava, gospo Natašo Mojšekrc.

V: Ali veste približno kolikokrat so učenci vaše osnovne šole povedali učiteljem, da jih spletno nadlegujejo starejši ljudje?

O: Samo en primer, ker informacije ne pridejo do nas. Sem pa že slišala, da je zelo pogost Grooming – starejši moški, ki si ustvarijo lažen profil in navežejo odnos, potem pa mlade izsiljujejo (čustveno) za gole fotografije...

V: Ali ima naša šola kakšen program proti nasilju na spletu/socialnih omrežjih?

O: Za ozaveščanje uporabljamo Safe.si ter izvedemo veliko poučnih delavnic. Imamo tudi strategijo, kako pripomoremo k varnemu okolju in dobrimi medosebnimi odnosi.

V: Ali vam je letos že kdo povedal, da jih nekdo nadleguje na spletu?

O: Da. Verbalno nadlegovanje, psovanje, omalovaževanje, sovražni govor, grožnje s fizičnim nasiljem, pošiljanje golih fotografij, ustvarjanje lažnega profila, zlorabe identitete, nedovoljeno snemanje. In vse to v tem šolskem letu, kar je 5 mesecev. 8-krat je nekdo naredili lažne profile v imenu učencev in tudi nekaterih učiteljev, vendar to ni bil isti učenec.

Ukreпали smo ustrezno, in sicer temeljiti pogovori z učenci in starši, prijava na policijo, CSD, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.

V: Se vam je že kdaj zgodilo, da je vas nekdo spletno nadlegoval?

O: Po navadnem telefonu da, drugače ne. Od družabnih omrežij uporabljam samo X (Twitter) in Facebook, nimam Snapchata.

V: Kolikokrat ste rešili kakšen primer nadlegovanja na spletu?

Nisem jih sama rešila, temveč so se vključili tudi policisti, CSD, Ministrstvo za izobraževanje... Smo pa pred in po tem imeli veliko pogovorov in mediacij (če so bile potrebne).

V zadnjem polletju je bilo 80 % vzgojnega delovanja povezano s spletnim nasiljem.

V: Kako dolgo je trajalo, da ste rešili kakšen primer nadlegovanja na spletu?

O: Zelo dolgo, mesec in pol za vse sestanke, srečanja, pogovore..., s tem, da stvar sploh še ni rešena, trenutno je nekaj primerov še na policiji. Ni še prišlo do skupnega srečanja in s tem do končne odločbe.

V: Ali se vam zdi Snapchat dober ali slab?

O: Ne zdi se mi najboljši način za komunikacijo. V veliko primerih je premalo starševskega nadzora, zato otroci nimajo nikakršne kontrole.

9. IZJAVA